

FREMTIDENS FØDESTUE

På Hospitalsenhed Vest undersøger jordemødre, om man ved hjælp af indretning, lys og lyd kan skabe en mere beroligende atmosfære på fremtidens fødestue

ESBEN BALA SKOUBOE, DIREKTØR ELECTROTEXTURE LAB. OG EKSTERN LEKTOR PÅ AAU LIGHTING DESIGN, AAU

Figur 1 Billede taget om aftenen i forårstemningen med en varm rumbelysning. Dette er stemningen det fødende par ankommer i. Fotograf: Esben Bala Skouboe, Electrotecture Lab.

Den 20. januar 2015 åbnede Herning Fødegang på Hospitalsenheden Vest (HEV) dørene for en fødestue inspireret af forskning inden for helende arkitektur. Fødestuen har siden januar været brugt til fødsler i en test- og indkøringsfase, men fra den 1. maj startede fødegangen på HEV undersøgelser af stuens effekt sammen med Den jordemoderfaglige Kandidatuddannelse fra Syddansk Universitet, Jordemoderuddannelsen på University College Nordjylland, Aalborg Universitet samt Act2Learn Teknologi fra University College Nordjylland. Ifølge tidsplanen vil de første resultater være at finde november 2016.

Denne artikel kan derfor ikke præsentere resultater af indretningens effekt, men beskriver i stedet intentionerne og de umid-

delbare reaktioner fra såvel personalet, de fødende og de pårørende. Artiklen har form af en samtale mellem artiklens forfatter og kvalitets- og udviklingsjordemoder Henriette Svenstrup (HS), chefjordemoder Ann Fogsgaard (AF) fra Hospitalsenheden Vest og professor og jordemoder Ellen Aagaard Nøhr (EAN) fra Institut for klinisk forskning på Syddansk Universitet.

Hvordan tror I, at lys- og lydsætningen påvirker det fødende par?

(HS): Essensen er, at vi indretter rummet med inspiration fra den helende arkitektur. Det oplevede rum skal ikke udstråle en klinisk og utryk hospitalsatmosfære, men en tryghedsskabende atmosfære, der med materialer og indretning refererer til hjemlighed. Ydermere arbejdes der med at bringe naturen ind i rummet ved hjælp

af møbler i naturmaterialer, videoprojektioner og stemningsskabende lyd. Det er imidlertid individuelt, hvad der skaber ro og tryghed for den enkelte. Derfor har det været en vigtig parameter for os at indrette en fødestue, så udformningen kan ændres afhængig af parrets ønsker og behov. Netop foranderligheden muliggøres af et specialudviklet brugerinterface med styring af lys, lyd og stemninger. Der arbejdes også med at skabe ro og tryghed for parret ved at etablere en større gennemsigtighed i fødselens forløb. Dette gøres ved hjælp af en nyudviklet føde-GPS, der løbende giver det fødende par og jordemoderen et estimeret fødetidspunkt.

(EAN tilføjer): Ekspert i fødestuens indretning tilkendegiver, at det har stor betydning for kvindens følelse af tryghed, at

Figur 2 Billedet er taget om dagen med stemningsvideo og -lyd fra kysten, lyset er varmt og koldt komposit kalibreret til farveholdningen i videoen. Fotograf: Emil Sanggaard, fotograf-elev, Hospitalsenheden Vest

Figur 3 Billede taget om dagen under scenariet forårsstemning. Der er lyde komponeret af Niels Eje. Den omgivende grundbelysning er slukket og en varm hyggelig punktbelysning skaber rum om sofaen. Fotograf: Emil Sanggaard, fotograf-elev, Hospitalsenheden Vest

Figur 4 Aftenbillede af fremtidens fødestue i vinterstemning. Lyd: Niels Eje. Fotograf: Esben Bala Skouboe, Electrotecture Lab.

hun efter eget valg kan vælge projektioner og belysning, som hun forbinder med afslapning og positive oplevelser, og som ikke provokerer hendes sanser.

Hvordan tror I, at lys- og lydsætningen påvirker jordemoderen?

(HS): De fleste personer tilkendegiver spontant, at det er rart at træde ind på fødestuen. Stemningen, lyset og lyden gør, at folk intuitivt slapper af og mærker et rum, der er med til at skabe en indre ro.

(AF tilføjer): Når en kvinde føder, er fødslen afhængig af, at hun producerer ve-hormonet Oxytocin. Vi ved, at udskillelsen af Oxytocin er meget påvirkelig af, om kvinden er utryk og nervøs. Det frigives primært, når kvinden er rolig og afslappet. Derfor er der en væsentlig opgave i at skabe rum, der understøtte denne tilstand.

Hvordan har de første reaktioner været blandt kollegaer og fødende?

(HS): Vi har oplevet en meget stor interesse for fødestuen. Der arbejdes mange steder på at bringe naturen ind i hospitalsbyggeri, bl.a. med billeder på væggene. For de fleste er det første gang, de ser det virkeliggjort med projektioner af levende billeder på væggene. Det giver en fornemmelse af at finde sig ude i naturen. Kollegaer og besøgende hæfter sig særligt ved rummets evne til at få lys, lyd og billeder til at spille sammen.

Derudover bliver det meget vel modtaget, at det kliniske udtryk er nedtonet i rummet, bl.a. ved at panelet med ilt og sug er gemt væk bag en enkel, hvid skabslåge. Vores kollegaer fra andre fødesteder hæfter sig også ved, at rummet styres af forældrene selv og primært faderen. Det er med til at understøtte hans aktive rolle i forløbet.

Vi oplever allerede, at stuen er efterspurgt blandt de fødende og parrene. Der er utro-

ligt dejlige fortællinger fra stuen, hvor fødende tilkendegiver, at rummet havde en værdifuld betydning for fødselsforløb. Vi glæder os til at samle endnu flere erfaringer, der forhåbentligt kan bekræfte os i, at vi som fag er nødt til at interessere os mere for, hvilke omgivelser fødende placeres i.

Vi ved, at omgivelserne har stor betydning for udskillelsen af ve-hormon og for fødsels længde hos andre pattedyr. Det er nærliggende at antage, at det også kan tænkes at have en betydning for mennesker.

Hvad undersøges på stuen?

(HS): Fødegangen på HEV gennemfører i samarbejde med Den jordemoderfaglige Kandidatuddannelse, Syddansk Universitet, et klinisk, randomiseret forsøg, hvor man sammenligner udfald af fødsler på forsøgsfødestuen med udfald af fødsler på de eksisterende fødestuer. Stuerne sammenlignes bl.a. på forbrug af medicin og indgreb i fødslerne. Desuden gennemføres en spørgeskemaundersøgelse, der undersøger de fødendes og deres partners oplevelser og tilfredshed med ophold og fødselsforløb på forsøgsfødestuen og eksisterende fødestuer.

Jordemoderuddannelsen på University College Nordjylland gennemfører i samarbejde med Aalborg Universitet et feltstudie med bl.a. kvalitative interviews, hvor de fødende og deres partnere med egne ord beskriver deres oplevelse og erfaringer med fødslen i forsøgsfødestuen

Act2Learn Teknologi og University College Nordjylland arbejder med indeklimaforhold på forsøgsfødestuen. Indeklimaet i et lokale har for eksempel betydning for koncentrationsevnen og brugernes subjektive velvære. Blandt projektets parametre er rumtemperatur, relativ luftfugtighed, ventilation og CO₂-niveau. Indsamling af måledata danner baggrund for undersø-

gelse af styringsbehov for individuelt indeklima bl.a. gennem brug af intelligente tekstiler.

Hvis alle stuerne var som denne, hvilken konsekvens ville det have for fødegangen?

(AF): Det ville være fantastisk. Det ville betyde, at alle fødende og par har samme mulighed for ved hjælp af lys og lyd at skabe deres personlige rammer, som vil skabe for ro og trykthed og øge muligheden for at kunne slappe af under fødslen. Vi har netop den hypotese, at fødemiljøet har betydning for fødselsforløb og for parrets oplevelse af fødslen. Så vi glæder os meget til at forske og undersøge, om det nu også forholder sig således.

FAKTA

Funktion: Fødestuer

Bygget areal: 35 m²

Bygherre: Hospitalenheden Vest

Arkitekt: Interiør design Mette Risbæk

Fotograf og video:

Naturfotograf Morten Hilmer

Musik: Niels Eje, MusiCure

Ingeniør: Electrotecture Lab.

Belysningsrådgiver:

Electrotecture Lab.

Belysningsleverandør:

Milieu belysning

Lyskilde typer: Ambient belysning:

T-LED Round: WW, CW, R, G, B.

Lysregulering: DMX